

18.01.2016

Kj/3

§ 4 Konserniohjeen uudistaminen

HEL 2013-004511 T 00 01 05

Esitys

Kaupunginhallituksen konsernijaosto päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Konsernijaosto päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Tuuli Kousan ehdotuksesta.

Esittelijä

vs. kaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Atte Malmström, konserniohjauksen päällikkö, puhelin: 310 25472
atte.malmstrom(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Esitysehdotus

Kaupunginhallituksen konsernijaosto esittää kaupunginhallitukselle seuraavaa:

Kaupunginhallitus esittää kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto päättää kumota voimassa olevan 16.1.2008 hyväksytyn Helsingin kaupungin konserniohjeen ja hyväksyä uuden konserniohjeen liitteenä olevan luonnoksen mukaisena.

Esittelijän perustelut

Taustaa

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 16.1.2008, § 5 muutokset 8.6.2005 hyväksytyihin Helsingin kaupungin konserniohjeisiin. Muutokset tulivat voimaan 1.2.2008 lukien.

Konserniohjeen päivittämisen tavoitteena oli saattaa ohje vastaamaan 15.5.2007 voimaan tulleen kuntalain muutoksen (519/2007) kuntakonsernia koskevia uusia säännöksiä ja sisällyttää ohjeeseen myös aiempaa yksityiskohtaisemmat osakkuusyhteisöjen ohjausta koskevat säännöt.

18.01.2016

Kj/3

nökset. Ohjeen tarkistamisessa otettiin huomioon myös 1.9.2006 voimaan tulleen uuden osakeyhtiölain (624/2006) säännökset.

Vuodesta 2008 voimassa olleen nykyisen konserniohjeen uudistaminen on tarpeen kuntalain uudistuksen sekä kaupungin konserniohjauksen kehittämisen kannalta.

Kuntalain säännökset

Kuntalain 1.5.2015 voimaan tulleessa muutoksessa (410/2015) on säädetty muun ohella konserniohjauksesta ja konserniohjeiden vähimmäisisällöstä.

Kuntalain 47 §:ssä säännellään kunnan tytäryhteisöjen toimintaa ja konserniohjetta. Pykälän mukaan omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kunnan tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus. Kunnan tytäryhteisön hallituksen kokoonpanossa on otettava huomioon yhteisön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus. Konserniohjetta sovelletaan kunnan tytäryhteisöjen sekä soveltuvin osin osakkuusyhteisöjen omistajaohjaukseen.

Kuntalain 47 §:n mukaan konserniohjeessa annetaan tarpeelliset määräykset ainakin:

- kuntakonsernin talouden ja investointien suunnittelusta ja ohjauksesta,
- konsernivalvonnan ja raportoinnin sekä riskienhallinnan järjestämisestä,
- tiedottamisesta ja kunnan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamisesta,
- velvollisuudesta hankkia kunnan kanta asiaan ennen päätöksentekoa,
- konsernin sisäisistä palveluista,
- kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä,
- kunnan tytäryhteisöjen hyvästä hallinto- ja johtamistavasta.

Konserniohjetta koskevaa kuntalain 47 §:ää sovelletaan vuonna 2017 valittavan valtuuston toimikauden alusta lukien.

Uuden konserniohjeen keskeisimmät määräykset

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
http://www.hel.fi

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

800012-62637

Alv.nro

FI02012566

18.01.2016

Kj/3

Liitteenä olevan uuden konserniohjeen valmistelussa on otettu huomioon kuntalain konserniohjetta koskevat säännökset. Lisäksi valmistelussa on otettu huomioon kaupungin konserniohjauksen organisatoriset ja toiminnalliset muutokset. Kaupunginhallituksen konsernijaostoa ei esimerkiksi mainita voimassa olevassa konserniohjeessa, koska konsernijaosto perustettiin vasta nykyisen ohjeen hyväksymisen jälkeen.

Uusi konserniohje on olennaisesti nykyistä ohjetta laajempi ja se on kirjoitettu pääosin kokonaan uudelleen, joten muutokset näkyvissä -version esittäminen ei ole tarkoituksenmukaista.

Uuden konserniohjeen keskeisimmät muutokset ja lisäykset ovat ohjeen sisällyluettelon mukaisessa järjestyksessä seuraavat:

- ohjeessa käytettyjen keskeisten termien ja käsitteiden määrittelyminen,
- konserniohjeen soveltamisen tarkentaminen,
- kaupungin omistajapolitiikan ja -strategian keskeisten periaatteiden sekä kaupungin konserniohjauksen keskeisten tavoitteiden ja sisällön määrittelyminen,
- hyvän hallinto- ja johtamistavan keskeisten periaatteiden määrittelyminen,
- tytäryhteisöjen markkinaehtoisesti toimiviin tytäryhteisöihin ja muihin tytäryhteisöihin jakamisen periaatteiden (ns. salkutus) sekä näissä yhteisöissä sovellettavien toimintaperiaatteiden määrittelyminen,
- tytäryhteisöissä noudatettavan henkilöstöpolitiikan keskeisten periaatteiden määrittelyminen,
- kaupungin ennakkokannan hankkimista koskevien määräysten tarkentaminen salkutus huomioon ottaen,
- tytäryhteisöjen hallituksen jäsenten valintaa ja kokoonpanoa koskevien periaatteiden määrittelyminen,
- sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan keskeisten periaatteiden määrittelyminen,
- kaupunkikonsernin talouden ja investointien suunnittelun ja ohjauksen keskeisten periaatteiden määrittelyminen,
- kaupunkikonsernin sisäisten palvelujen keskeisten periaatteiden määrittelyminen,

18.01.2016

Kj/3

- tytäryhteisöjen tasehallinnan keskeisten periaatteiden määritteleminen,
- luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaamista koskevien periaatteiden määrittely.

Konserniohjeen olennaisimmat ja periaatteellisesti tärkeimmät muutokset perustuvat kaupunginvaltuuston 24.4.2013, § 122 hyväksymään kaupungin strategiaohjelmaan 2013–2016 sekä kuntalain edellä mainittuun muutokseen. Strategiaohjelmassa on todettu omistajapolitiikan selkeyttämisen toimenpiteinä:

- tehdään tytäryhteisöjen salkuttaminen markkinaehtoiseen ja muuhun toimintaan,
- Kaupungin palvelutuotannon osana toimivien yhteisöjen tulosta arvioidaan ensisijaisesti sen perusteella, miten ja minkälaisilla kustannuksilla yhtiö hoitaa sille asetetun palvelutehtävän,
- Suoraan markkinatilanteessa toimivien kaupunkikonsernin yhtiöiden toimintaperiaatteet vastaavat kilpailijoiden toimintaperiaatteita.

Kaupungin tytäryhteisöjen jakaminen niiden toiminnan luonteen mukaan eri salkkuihin on merkittävä, mutta tarpeellinen muutos nykytilanteeseen verrattuna. Tiukentuneiden kilpailuneutraaliteettivaatimusten myötä on huolehdittava aiempaakin tarkemmin siitä, että kaupungin omistus eri yhteisöissä ei vääristä kilpailua. Vastaavasti kaupungin omistajanäkökulmasta on tärkeää, että kilpailutilanteessa markkinoilla toimivat tytäryhteisöt voivat noudattaa vastaavia toimintaperiaatteita kuin niiden kilpailijat, jotta niillä on mahdollisuus menestyä kilpailussa. Tämä tarkoittaa muun muassa samanlaista henkilöstöpolitiikkaa ja työsuhteturvaa kuin kilpailijoilla.

Toteutettavalla salkutuksella on vaikutusta myös siihen, missä asioissa tytäryhtiöt ovat jatkossa velvollisia hankkimaan kaupungin kannan ennen päätöksentekoa. Kilpailutilanteessa markkinoilla toimivien tytäryhteisöjen osalta velvollisuus on uuden konserniohjeen mukaan nykyistä harvemmin. Muiden yhteisöjen osalta konserniohjeeseen ei esitetä olennaisia muutoksia niihin asioihin, joihin kaupungin kanta pitää hankkia ennen päätöksentekoa.

Kaupungin omistajaohjauksen kannalta keskeisimpiä asioita on tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimittäminen. Kuntalain muutoksen yhteydessä on lähdetty siitä, että kuntien tytäryhteisöjen hallitusten valintaa ja kokoonpanoa on tarpeen säädellä nykyistä tarkemmin. Kuntalain 47 §:n mukaan konserniohjeessa on annettava tarpeelliset määräykset

18.01.2016

Kj/3

muun muassa kunnan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanosta ja nimittämisestä.

Hallituksen kuntalain uudistamista koskevan esityksen (HE 268/2014) perusteluissa lähdetään siitä, että hallitusten tulisi mahdollistaa hallituksen tehtävien tehokas hoitaminen. Perusteluissa todetaan seuraavaa: ”tehokkain hallitustyöskentely mahdollistuu silloin, kun hallituksen jäsenillä on riittävä ja monipuolinen osaaminen sekä toisiaan täydentävä kokemus. Erityisesti kilpailuilla markkinoilla toimiminen ja kannattavan liiketoiminnan johtaminen edellyttää hallituksen jäseniltä kyseisen toimialan, talouden ja liiketoiminnan osaamista. Liiketoimintaosaaminen osana johtamistaitoja täydentää sekä yhteisön toimialaan liittyvää substanssiosaamista että talouteen liittyvää osaamista. Hallituksen valinnassa lähtökohtana tulisi kaikissa yhteisöissä olla, että hallituksen jäsenillä olisi kykyä itsenäiseen päätöksentekoon sekä tasavertaiseen keskusteluun yhtiön toimivan johdon kanssa. Hallituksen valinnassa tulisi aina huomioida yhteisön toimiala ja toiminnan laajuus sekä yhteisön strateginen merkittävyys kunnan toiminnassa.”

Kaupungin uudessa konserniohjeessa on määritelty periaatteet tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpanon ja valinnan toteuttamiseksi hallituksen esityksen perusteluissa esitetyt näkökohdat ja kaupunkikonsernin kokonaisedun turvaaminen huomioon ottaen. Uudessa konserniohjeessa otetaan myös huomioon Helen Oy:n ja Helsingin Satama Oy:n perustamisen yhteydessä käyttöön otettu osakkeenomistajan nimitystoimikunta-käytäntö.

Ottaen huomioon, että kaupungin tytäryhteisöjen hallitusten jäsenet toimivat yleensä useita peräkkäisiä toimikausia, uudessa konserniohjeessa lähdetään siitä, että muissa kuin markkinaehtoisesti toimivissa tytäryhteisöissä hallituksen toimikausi on kaksi vuotta, ellei siitä poikkeamiseen ole yksittäistapauksessa erityinen syy. Nykyisin suurimmassa osassa kaupungin tytäryhteisöjä hallituksen toimikausi on yksi vuosi. Toimikauden pidentäminen keventää ja tehostaa kaupungin vuosittais-ta yhtiökokousvalmisteluprosessia.

Täytäntöönpano

Mikäli kaupunginvaltuusto hyväksyy sille tehdyn esityksen, kaupunginhallitus tulee täytäntöönpanopäätöksessään kehottamaan kaupungin edustajia tytäryhteisöjen ja -säätiöiden hallituksissa ja muissa toimielimissä huolehtimaan siitä, että uusi konserniohje käsitellään kyseisissä toimielimissä ja hyväksytään tytäryhteisöjä ja -säätiöitä sitovaksi.

Lopuksi

18.01.2016

Kj/3

Konserniohjeluonnos on valmisteltu kaupunginkansliassa talous- ja suunnitteluosaston, oikeuspalvelut-osaston sekä henkilöstöosaston yhteistyönä.

Uudistetun konserniohjeen hyväksymisen jälkeen päätöksentekoon tuodaan erikseen uuden konserniohjeen määräykset huomioon ottava hyvän hallintotavan ohjeistus (johtamisen ja hallinnon keskeiset periaatteet -ohje) sekä päivitetyt tytäryhteisökohtaiset omistajastrategiat.

Konserniohjeen hyväksymisen ajankohdasta riippuen kaupungin tytäryhteisöjä tullaan kehottamaan muuttamaan yhtiöjärjestyksiään kevään 2016 yhtiökokouksissa konserniohjeen linjausten mukaisesti (erityisesti hallituksen toimikauden pituus).

Esittelijä

vs. kaupunginjohtaja
Pekka Sauri

Lisätiedot

Atte Malmström, konserniohjauksen päällikkö, puhelin: 310 25472
atte.malmstrom(a)hel.fi

Liitteet

1 Konserniohjeluonnos

Oheismateriaali

1 Konserniohje_2008

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginkanslia

Postiosoite

PL 1
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
http://www.hel.fi

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

800012-62637

Alv.nro

FI02012566